

EESTI RAHVASTIKUSTATISTIKA ÜHTLUSARVUTUSTE PROGRAMM

Eesti rahvastiku andmepanga hoidmine ja täiendamine
1.01.2003 — 31.12.2003 (leping 1.1-11/03/8)

ARUANNE

Lepingu objekti — ERÜP alamprogrammi *Eesti Rahvastiku Andmepanga (ERA)* — eesmärk on ajas ja ruumis võrreldava Eesti rahvastikuandmestiku koondamine, kirjeldamine ning säilitamine elektrooniliseks kasutamiseks valmisoleval kujul. ERA on algatatud eesti rahvastikuteadlaste ühistööna ja teda haldab Eesti Kõrgkoolidevaheline Demouuringute Keskus. Korrastatud andmestik on aluseks riigistatistiliste tööde, teadusanalüüsi ja muu ühiskonnatarviliku väljundi ettevalmistamisel, samuti kesksmate rahvusvaheliste päringute tagamisel usaldusväärse rahvastikuteabega.

Andmepank sisaldab agregeeritud rahvastikuandmeid, toetudes alljärgnevatele põhimõtetele: (1) andmepank koondab rahvastiku-alast teavet kõigest kolmest peamisest andmeallikast (loendus-, sündmus- ja küsitlusstatistika); (2) andmepank hõlmab korrastatud ja võrreldavaid aegridu, vaid erijuhtudel sisaldub ka muud teavet; (3) andmepank sisaldab rahvastikunäitajaid, mis on arvutatud rahvusvaheliselt soovitatava meetodika alusel; (4) peamiseks andmeüksuseks, kus iganes võimalik olemasolevaid andmepiiranguid arvestades, on omavalitsus, kui stohhastilisuskriteeriumi järgimine või representatiivsusnorm ei nõua teisiti.

Käesoleva aruandeaasta lepingu raames on teostatud ERA töid kahes peamises suunas, vastavalt sisukirjeldusele ja kalenderplaanile: (1) ERA hoidmine ja metodoloogiline kindlustamine ning (2) ERA täiendamine, Eesti Rahvastikustatistika Ühtlusarvutuste Programmi raames saadud tulemustega. Samuti on ERA kasutatud riigistatistiliste tööde ja rahvusvaheliste päringute tagamiseks, kooskõlas lepete ja pöördumistega.

(1) Esimesel põhisuunal on tegemist pidevtööga, millel pole perioodiliselt fikseeritavat tulemust; tööde edukus väljendub võimaluses kasutada ERA andmestikku asjaomastel eesmärkidel (vt põhimõte 3). Metodoloogilise kindlustamise osas on aruandeaastal jätkunud rõhuasetus XIX ja XX sajandi Eesti statistikakorraldust kajastavate trükiste, isikudokumentide ja teiste rahvastikusündmusi esitavate materjalide koondamisele ja meetoodilisele läbitöötamisele. Võrreldavuse kindlustamisel on teistest olulisemad olnud konsultatsioonid NIEPS'i partneritega kui ka Euroopa Observatooriumiga, kes esindab Euroopa Rahvastikukomitee andmeharmoniseerimisalast korraldust. Samuti, Eurostati, Euroopa Rahvastikukomitee ja ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni korraldusel on antud ekspertabi Makedoonia rahvaloenduse tulemuste esitamisel ning osaletud andmestiku evalvatsiooni teostuses. Aruandeperioodil on pidevalt jätkunud ERA kasutamine ja tutvustamine.

(2) ERA on pidevalt täiendatud, suuremaid lisandusi nimetades, Harjumaa ja Võrumaa rahvastikusündmuste aegridadega 1965-1990:

sünd
surm (mehed, naised)
abiellumine
lahutus

imikusurm (poisid, tüdrukud)
surnultsünd
sisseränne
väljaränne

ning 1989 aasta (26 sisutabelit) ja 1979 aasta (13 sisutabelit) loenduse uustöötusega. Samuti on lisatud 1959 ja 1970 aasta loenduset võrreldavad andmetabelid.

ERA rakendustest väärrib teiste hulgas esiletõstmist Euroopa Parlamentaarse Assamblee kutsel valminud ettekanne, mis esitati EPA Rahvastiku ja Migratsiooni ning Sotsiaal-, Tervise- ja Pereküsimuste komiteede ühisistungil. Samavõrra on tarviliku teabega toetatud Eesti rahvastiku aastaraamatu sisukamat ja süsteemsemat andmeesitust. Mitmesuunaline rahvusvaheline koostöö ERA andmestiku võrreldavuse kindlustamisel hõlmas koostööd Euroopa Rahvastikukomitee ja Eurostati, samuti rahvuslike demograafiainsituutide asjaomaste üksustega. Siseriigiliselt on vastavalt pöördumisele antud tuge Sotsiaalministeeriumi rahvastikustatistika andmekvaliteedi alase tegevuse lähteülesande koostamisel.

Käesoleva aruandeaasta lepingu raames kulges samuti kahe käsikirja — Eesti rahvastiku aastaraamatu ja Eesti rahvastiku elutabelikogumiku — toimetamine ja kujundamine. Elutabeli kogumik on kirjastatud ja trükitud.

Tööde teostamisel on peamisteks tarkvara programmpakettideks *SPSS-Windows*, versioonid 6.1 ja 11.0 ning *Lotus*, versioonid 4.01 ja 5.0 (Windows), samuti on kasutatud kujundusel programmi *Wysiwyg* ning tekstitöötlusel paketti *Word* (Windows), versioonid 2.0 ja 2000. Teostatud arvutus- ja kujundustööde infotehnoloogiline maht oli kokku 143 Gb, Eesti Rahvastiku Andmepanka lülitatud andmestiku kogumaht on 525 Mb. Mitmelaadselt täienes metodoloogiliste ja statistiliste materjalide ning isikudokumentide kogu, täiustatud on tehnilist töökeskkonda. Teadaolevalt on Eesti Rahvastikustatistika Ühtlusarvutuste Programmi raames teostatud arvutuste maht ületanud aastast-aastasse algselt plaanitu, seetõttu on ka asjakohaste andmete lülitamine ERAsse nõudnud rohkem aega ja vahendeid. Aruandeaastal saadi kõigi töödega õigeaegselt ja lisaraha juurde taotlemata hakkama.

Järgnevatel aastatel jätkatakse Eesti Rahvastiku Andmepanga täiendamist ja hoidmist.